

Merima Mujanović*

**Prikaz Izvještaj o reviziji zbirnih finansijskih
izvještaja Ministarstva pravde Republike Srpske za
period 01. 01 - 31. 12. 2014. godine**

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske pod rukovodstvom glavnog revizora dr. Duška Šnjegote, provela je reviziju zbirnih finansijskih izvještaja Ministarstva pravde Republike Srpske za 2014. godinu. Izvještaj obuhvata pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka, pregled imovine, obaveza i izvora, pregled novčanih tokova, izvještaj o broju i strukturi zaposlenih sa stanjem na dan 31. decembar 2014. godine i za godinu koja se završava na taj dan. Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske, u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske, vrši godišnju reviziju javnih računa svih ministarstava, sudova i drugih organa Vlade, organa opština, javnih fondova i drugih javnih institucija. Glavni revizor po izvršenoj reviziji izvještava Narodnu skupštinu o rezultatima revizije, posebno o tome da li su računi ispostavljeni u skladu sa važećim zakonima i da li su namjenski korišteni, da li godišnji obračuni održavaju tačan i istinit prikaz poslovanja i stanja na kraju godine kao i o efikasnosti i uspješnosti kojom su organizacije koristile sredstva u obavljanju svojih funkcija.

Ministarstvo pravde Republike Srpske je republički organ uprave osnovan u skladu sa članom 17 Zakona o republičkoj upravi¹. Sa stanovišta budžetske potrošnje, Ministarstvo predstavlja složenu ekonomsku cjelinu koju, pored samog Ministarstva, čine i sljedeće institucije: *sudovi* (Vrhovni sud Republike Srpske, 5 okružnih sudova, 19 osnovnih sudova, Viši privredni sud i 5 okružnih privrednih sudova), *tužilaštva* (Republičko tužilaštvo, 5 okružnih tužilaštava i Specijalno tužilaštvo), *Pravobranilaštvo Republike Srpske*, *Sudska policija Republike Srpske*; *6 kazneno-popravnih zavoda (KPZ)*, *Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj*, *Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica*, *Centar za pružanje besplatne pravne pomoći* i *Agencija za upravljanje oduzetom imovinom*.

Glavna služba je najprije utvrdila da zbir finansijskog izvještaja nije završen u roku koji je predviđen Pravilnikom o finansijskom izvještavanju za korisnike budžeta Republike Srpske, opština, gradova i fondova, kao i da su skoro svi finansijski izvještaji sudova nepotpuni.

Zatim se iz izvještaja jasno vidi da je tokom poslovanja u 2014. godine došlo do niza nepravilnosti unutar rada Ministarstva, i da se one odnose na kršenja mnogobrojnih zakona. Utvrđeno je da je Ministarstvo pravde 2014. godine sebi stvorilo veće obaveze od rebalansom odobrenih sredstava, i da je time prekršilo Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske. To se npr. vidi iz činjenice da je Ministarstvo pravde Republike Srpske na fondu 01 iskazalo ukupne

*Autorica je diplomirana pravница i saradnica Fondacije Centar za javno pravo.

¹ Sl. gl. RS 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 i 121/12.

rashode i izdatke (bez rashoda obračunskog karaktera) u iznosu od 103.890.907,00 KM, koji su po nalazu revizije veći za najmanje 4.445.675,00 KM i iznose najmanje 108.336.582,00 KM. Ovo je više za 4%. u odnosu na rashode odobrene rebalansom budžeta. Također je ustanovljeno da su veći rashodi za stručne usluge, rashodi po osnovu putovanja i smještaja, za tekuće održavanje, za materijal za posebne potrebe, za režijski materijal, rashodi po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga, kao i rashodi za advokatske usluge i usluge vještačenja.

Revizor je, dalje, utvrdio da postoje propusti vezane za javne nabavke i ukazao je na njih na osnovu provjera za 40 nabavki, tačnije u Ministarstvu, u institucijama u kojima su provedene odvojene revizije, u Vrhovnom sudu Republike Srpske, u Okružnom privrednom sudu u Banjoj Luci, u Višem privrednom sudu, u Okružnom sudu u Bijeljini i KPZ Banja Luka. Naime, bez sprovođenja postupaka javnih nabavki izvršene su nabavke u Osnovnom sudu u Banjoj Luci u iznosu od najmanje 107.437,00 KM, za nabavke režijskog materijala (72.790,00 KM), usluga održavanja kancelarijske opreme (25.755,00 KM) i goriva (8.892 KM). Osnovni sud u Banjoj Luci nije sproveo procedure i postupke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine. U Ministarstvu nije sproveden postupak javne nabavke za usluge servisiranja i održavanja prevoznih sredstava, što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine. Ukupna vrijednost sprovedenih postupaka javnih nabavki u 2014. godini direktnim sporazumom u Osnovnom sudu u Banjoj Luci i u Ministarstvu nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine. U Kazneno-popravnom zavodu Banja Luka postupak javne nabavke mrkog uglja nije također sproveden u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine.

Na osnovu analiza u propustima vezanim za javne nabavke, glavni revizor je preporučio Ministarstvu da obezbijedi dosljedno provođenje procedura javnih nabavki koje su za odgovarajuće postupke nabavki propisane Zakonom o javnim nabavkama.

Što se tiče plata, rashodi za bruto plate iskazani su za 1% više u odnosu na rebalansom odobrena sredstva. U pojedinačnim revidiranim institucijama nisu utvrđena materijalno značajna odstupanja u pogledu obračuna bruto plata izuzev kod Osnovnog suda u Banjoj Luci. Osnovna mjesečna plata za predsjednika Osnovnog suda i v.d. predsjednika Osnovnog suda Milana Tegeltija, se ne obračunava i ne isplaćuje u skladu sa Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj, koji definiše da osnovna mjesečna plata za predsjednike osnovnih sudova sa 30 ili više sudija iznosi 3.200,00 KM, a ne 3.600,00 KM, kako se obračunava i isplaćuje. Također je istaknuto u izvještaju da je na osnovu odluke istog suda u periodu od 2012-2014. godine operateru informaciono-komunikacione tehnologije plaćena školarina za 3 godine studija na Univerzitetu „Sinergija“ Bijeljina u ukupnom bruto iznosu od 9.951,00 KM. Pri tome Osnovni sud u Bijeljini nema Plan školovanja i usavršavanja kadrova, niti kriterijume stručnog usavršavanja zaposlenih.

U izvještaju je također naglašeno da je Ministarstvo isplatilo naknadu za odvojeni život ministrici Gorani Zlatković, u periodu 2012. - novembra 2014. godine, u bruto iznosu od 9.973,00 KM prema Odluci o posebnim pravima i naknadama izabranih i postavljenih lica i zaposlenih u organima državne uprave iz 2006. godine, što nije u skladu sa članovima 30-32 Zakona o platama zaposlenih u organima uprave Republike Srpske. U okviru ostalih nepomenutih rashoda evidentirane su i isplaćene naknade povodom 8. marta u najmanjem iznosu od 9.080,00 KM. Isplata naknada povodom 8. marta nije u skladu sa Zakonom o platama

zaposlenih u institucijama pravosuđa Republike Srpske. S obzirom da ovakve isplate imaju tretman ličnih primanja podliježu obavezi obračuna poreza i doprinosa u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima što nije učinjeno, kao i u slučaju isplate novčane pomoći za rođenje djeteta.

Glavni revizor je dalje ustanovio da su pravosudne institucije zapošljavale pripravnike mimo zakonske procedure, a zatim su ovim radnicima kršili radnička prava. Naime, unutar Ministarstva pravde, tačnije u Pravobranilaštvu RS primani su pripravnici bez provedene procedure javnog konkursa, a prijem u radni odnos na određeno vrijeme nije proveden u skladu sa Zakonom o državnim službenicima. U toku 2014. godine sa 9 zaposlenih zaključen je ugovor na neodređeno vrijeme bez provedene procedure javnog konkursa. Ovo nije u skladu sa Zakonom o Pravobranilaštvu Republike Srpske i članom 31 Zakona o državnim službenicima.

Iz izvještaja slijedi da je do slične situacije došlo i u Osnovnom sudu u Banja Luci. Ovdje je ustanovljeno da je prijem pripravnika – volontera kao i zaključivanje ugovora na određeno vrijeme sa određenim brojem zaposlenih uslijedilo bez provođenja procedure javnog konkursa. Pri tom je kršen Zakon o sudovima Republike Srpske. Zaposlen je sudski administrator, što nije u skladu sa Zakonom o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa. Za 56 pripravnika - volontera nisu obračunati i plaćeni doprinosi za zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nesreće na poslu, što je također predstavljalo kršenje Zakona o sudovima i Zakona o doprinosima. Obračun i isplata naknada za prevoz u Pravobranilaštvu i Osnovnom sudu u Banjoj Luci je izvršeno bez dokaza o udaljenosti od mjesta stanovanja, što nije u skladu sa Zaključkom Vlade Republike Srpske od 18. decembra 2009. godine.

Ministarstvo nadzire i prati primjenu zakona i drugih propisa koji se odnose na organizaciju i poslovanje pravosudnih institucija. Revizor je mišljenja da ovakva regulativa ne omogućuje praćenje i nadzor na nivou Ministarstva (kada je u pitanju izvršenje budžeta) već se to vrši po institucijama pojedinačno. Dalje navodi da Ministarstvo nema kapacitet da sprovodi nadzor nad internim kontrolama svih institucija. U Ministarstvu radi jedan interni revizor. Pojedinačne institucije nemaju uspostavljenu funkciju interne revizije (u KPZ Banja Luka kontrolu vrši interni kontrolor), mada neke zadovoljavaju potrebne kriterijume (pojedini kazneno-popravni zavodi i veći sudovi). Data je preporuka za Osnovni sud u Banjoj Luci da se sistematizuje i popuni radno mjesto internog revizora shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru Republike Srpske. Imajući u vidu veličinu Ministarstva, te da je angažovan samo jedan interni revizor, a pojedine institucije nemaju ni sistematizovano mjesto internog revizora, nadzor nad sistemom internih kontrola je nedovoljan. Utvrđene su manjkavosti internih kontrola u pojedinim institucijama i to: popis nije pravilno organizovan i nije sproveden u skladu sa zahtjevima Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza; ne poštuje se u potpunosti Uredba o naknadama za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u javnom sektoru Republike Srpske i Pravilnik o obrascu, sadržaju i načinu popunjavanja putnog naloga za vozila.

Sve u svemu Izvještaj o reviziji zbirnih finansijskih izvještaja Ministarstva pravde Republike Srpske za period 01. januar - 31. decembar 2014. godine pokazuje da je bivša ministrica Gorana Zlatković rukovodivši ovim Ministarstvom postupala mimo etičkog kodeksa i da je nestručno vodila Ministarstvo pravde RS-a. Nemogućnost sprovođenja nadzora nad internim kontrolama svih institucija poseban je problem koji je jasno istaknut u izvještaju. Razlog bi se trebao tražiti u činjenici da je u Ministarstvu zaposlen samo jedan interni revizor. Ostalo je nejasno zbog čega

ministrica nije sprovela neophodne izmjene i time osigurala zakonito funkcionisanje Ministarstva pravde RS-a. Revizorski izvještaj ne ulijeva povjerenje u ovo ministarstvo i njegovu sposobnost da fungira kao pouzdana institucija za osiguranje pravne državnosti i u cjelini efikasnog i nezavisnog sudovanja.